СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 200. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 28. серпня 1931. VOL. XXXIX. No. 200. Jersey City, N. J., Friday, August 28, 1931. THREE CENTS.

ҐИФОРД ОРГАНІЗУЄ КАМПАНІЮ В СПРАВІ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ

ВАШИНҐТОН. — Волтер С. Гифорд почав розбудову організації, яка має занятися збіркою фондів, потрібних для допомоги безробітним.

Кажуть, що ця кампанія буде ще більшою від тої, яку ведено підчас війни, коли продавано Бонди Свободи.

Гифорд добирає тепер особи для цеї кампанії.

УКРАЇНЕЦЬ ТЕНІСОВИМ ЧЕМПІОНОМ МІСТА ЙОНКЕРС.

ЙОНКЕРС (Ню Йорк). — Місцеві американські газети помістили фотографію Ришарда Сполітакевича як нового тенісового чемпіона міста. Разом з тим подають широкий опис гри, яка принесла молодому чемпіонови побіду.

Ришард Сполітакевич є студентом Ню Йорк Юніверзіті й сином о. Володимира Сполітакевича, пароха в Йонкерс й головного урядника У. Н. Союза.

НЕ БУДЕ ПОЩАДИ ДЛЯ ҐЕНҐСТЕРІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Семюел Б. Шофилд, директор публичного безпеченства в Филаделфії, заявив, що він не є зацікавлений теоретичними міркуваннями комісії Викершема в справі поведення зі злочинцями. Шофилд каже, що буде далі поводитися з ґенґстерами жорстоко. Він теж заповідає, що тепер обсаджено всі дороги і мости, щоби перелапувати підозрілі одиниці. Зроблено це тому, що надіються, що богато ґенґстерів покине Ню Йорк і готові шукати захисту в Филаделфії.

Шофилд заявив ще, що дав приказ убивати на місці кождого ґенґстера, якщо він буде ставити опір.

ГУВЕР ВИТАЄ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер повитав групу славних летунів з ріжних країв, як з Англії, Німеччини, Італії, Чехословаччини й інших країв, котрі приїхали до Злучених Держав, щоби взяти участь у краєвих летунських перегонах, які відбудуться в Клівленді.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ З РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — З одного боку місто шукає засобів, щоб допомогти безробітним, а з другого збільшає їх число. Ото звільнено з днем 1 січня 1932 466 технічних урядовців, котрі тепер заняті в „Борд оф Транспортейшен".

БАНДИТИ МОДЕРНІ, А ПОЛІЦІЯ „АРХАЇЧНА".

НЮ ЙОРК. — Суддя Френклин Тейлор з „Кінгс Кавнті Корт" каже, що поліція в такім виді, в якім вона тепер знаходиться, не є в силі знищити бандитизму. Тейлор твердить, що бандити вживають у своїм ремеслі найновіших способів, а поліція воює з ними „архаїчними" (перестарілими) методами. Тому, каже судья, треба в першу чергу обзнакомити полісменів з криміналістикою й модерними засобами боротьби зі злочинами.

Він каже далі, що годі робити з заслужених полісменів детективів, бо такі детективи нідочого. Детективи повинні скінчити спеціяльне вишколення в школах для детективів.

ЩЕ ДАЛІ СЛАБУЮТЬ НА ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ.

НЮ ЙОРК. — Останній тиждень виказує зріст числа захорілих на діточий параліж. Було теж 7 смертних випадків з причини цеї хороби.

ЖЕРТВИ АКУЛИ.

ГАВАНА. — Вже двома наворотами заатакували акули (пажори-людоїди) купаючихся на березі Мірамар, недалеко міста Гавани. Пабльо Медина, літ 23, помер на операційнім столі, пошарпаний акулою. Його видерли акулі й привезли до шпиталю, але життя вже не вратували. На тім самім місці відкусила акула одному музикови руку, а іншому ногу.

Кажуть, що акули звичайно не атакують людей, хіба коли дуже голодні.

ТЕЛЄВІЗІЯ ПО ДОМАХ.

НЮ ЙОРК. — Сидней А. Мозлі з Лондону, директор „Берд Телевіжен Корпорейшен оф Грейт Бритен енд Америка", заповідає, що на протязі кількох тижнів буде оголошувана й віддавана телевізійна програма, яку буде можна чути й бачити по домах. Програма та буде наразі ще обмежена. Віддаватимуть водевілеві й театральні вистави, а також футбалеві гри, щоби глядачі могли мати перед собою своїх любимців на спортових полях.

Інсталяція телевізійного апарату по домах коштуватиме коло $100. Многі радіові апарати буде можна пристосувати теж і для телевізії.

ОБРИВАЮТЬ РОБІТНИЧІ ВІДШКОДУВАННЯ.

СИРАКЮЗ. — На конвенції Американської Федерації Праці нюйорського стейту обговорювано надужиття, яких допускаються асекураційні компанії супроти робітників, котрі домагаються законного відшкодування за нещасливі випадки. В багатьох випадках не виплачено робітникам ніякого відшкодування.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ В РАДЯНЩИНІ.

Центральний екзекутивний комітет комуністичної партії в Радянському Союзі оголосив постанову, якою ствердив, що при виконанні колективізаційного пляну не є конечним, щоби обняти ним 100 проц. селянських господарств, середних і бідних. Вистарчить, щоби в колхозах брало участь не менше ніж 68 проц. селянських господарств і неменше 75 проц. їх управної площі. Комітет уважає колективізацію скінченою в північному Кавказі, над середущим і долішним бігом Волги, в українських степах, на правобережній Україні, Криму, Уралі і Молдаві. В інших хліборобських районах, а також у районах, що управляють бавовну і цукрові буряки, колективізація повинна бути так зорганізована, щоби її можна було скінчити в 1932 р. Комітет заповідає, що боротьба за участь селян у колхозах буде вестися аж до осягнення конечного рівня. В інших округах, особливо в консумційній смузі, праця над колективізацією має скінчитися в роках 1932 і 1933.

ГОТОВІ ВСЕ ЗВАЛИТИ І ЗНИЩИТИ.

На інавґурації новозбудованого водопроводу італійський диктатор виголосив промову, в якій зазначив, що фашизм це воля хотіння. Фашисти це ті Італійці, що все відміняють слово „хотіти" в теперішньому часі. В 1915 р. ми осягнули собі, що хочемо взяти участь в війні, в 1917 р. ми хотіли витревати, в 1918 р. хотіли побідити, в 1925 р. хотіли розбити Авентин (парлямент). Якщо навіть часом стріла, кинена з лука нашої волі, не попаде точно в ціль, це не має значіння. Найважніша річ хотіти, хотіти глибоко і витревало. Вкладаємо в нашу творчу працю всю нашу волю, міцну та непохитну. З такою самою волею, міцною та непохитною, ми готові кождої хвилини звалити і знищити все, що може станути нам поперек дороги фашистівської революції.

ПОЛІЦІЙНІ СОБАКИ.

Польські джерела твердять, буцімто при арештуванні бувшого посла Зубрицького та редактора „Українського Голосу" Зибликевича сконфіскували меморіял, який, мовляв, вказує, що напад біля Бірчі мав бути початком цілого ряду актів терору на перемиському терені.

До помочі в слідстві в справі нападу біля Бірчі спровадили три поліційні собаки зі Львова, Ряшева та Дрогобича. Далі зазначують польські джерела, що подана деякими часописами вістка, буцімто один з учасників нападу біля Бірчі втік до Чехословаччини, є неправдива.

ПОЖЕЖІ.

В Теплицях, пов. Ярослав, вибухнула пожежа в загороді Петра Віня. При сильному вітрі вогонь перекинувся на сусідів і знищив 12 будинків. Шкоду обчисляють на 26 тисяч золотих. — В загороді Василя Геймана в Соколові, пов. Бучач, вибухнула пожежа, що знищила 21 господарств. Шкоди величезні. Вогонь повстав через необережність.

ПЯТИЛІТКА МАЄ ВОЄННУ ЦІЛЬ.

На засіданню японського кабінету шеф бюра міністерства війни, генерал Кейзо, сказав, що плян пятилітки в Радянщині має на меті перш усього вивисшувати армію. Цей факт мусить змінити японське становище в справі оборони краю і причиниться до перенесення в найближчому часі кількох японських полків до Кореї та Манджурії.

БАНДИТИЗМ У ПОЛЬЩІ.

Бандит у жіночому одязі напав на касієра тартаку в Загжанську коло Келець і стрілив ши до нього двічі з револьвера, видер йому з рук пачку, в якій було 3,000 зол. самим металем. Заалярмована поліція пустилася за ним навздогін, а тоді бандит кинув тяжку пачку, стрілив ще раз до касієра, якого положив трупом на місці, і втік у ліс. Досі його не зловили.

ВБИВСТВО В ТЕАТРІ.

У Варшаві в театрику „Новий Ананас" перед самою виставою Зах.. Дорожинський застрілив танцюристку Корчинську. Сам убивник пострілив і себе. Причина: любов.

ЖНИВО СМЕРТИ.

Британійське військове летунство мало в останніх 7 місяцях 27 катастроф, в яких згинуло 49 летунів. Є це рекордова цифра жнива смерти серед британійського летунства.

ТАЙНА МАЄРЛІНҐУ ВИЯСНЕНА.

Віденський денник „Морґен" приніс сензаційну статтю на тему трагедії, що сталася 1889 р. на замку в Маєрлінґу. Написала цю статтю довголітня приятелька цісаря Франца Йосифа, відома драматична акторка Катерина Шрат, що була добре поінформована про тайну в Маєрлінґу, але мовчала 41 років. Вона стверджує, що архикнязь Рудольф застрілив відомої ночі свою любку Марію Вечеру та відобрав собі життя. Всякі інші версії, начеб архикнязя убив местник честі Марі Вечери чи там архикнязь Сальватор (пізніший Іван Орт) підчас пияцької забави, є фальшиві.

Шрат описує, як вона прийшла вранці до цісарської палати і застала цісареву Єлисавету в слезах. Цісарева благала її, щоби сказала Францови Йосифови про смерть Рудольфа. В цьому менті ввійшов до кімнати цісар і спитав, про що розмовляють. Цісарева шепнула зломаним голосом: „Рудольф хорий". Тоді лице цісаря змінилося і він крикнув: „Певне щось таїте передімною! Рудольф не жиє!"

Дальше Шрат описує, що спершу подано до публичного відома, що смерть була наслідком нещасливої пригоди на ловах. Всі европейські двори дістали повідомлення також такого змісту. „Без огляду на все, що писано в цій справі, — кінчить свою статтю п. Шрат — слід ствердити, що Рудольф застрілив нещасну баронівну Вечеру, звернувши дуло револьвера в її висок, а потому скінчив самогубством. Всі інші версії є неправдою".

Отже заяву п. Шрат можна вважати останнім словом у трагедії в Маєрлінґу.

МЕТАМОРФОЗИ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Знаємо їх віддавна і світ уже привик до них. Знаємо, як якийсь польський орган служить довгі літа одній партії чи політичній групі, аж нараз зміняє барву, перемальовує ідеольоґічну вивіску і зачинає служити кому іншому, часто навіть свому дотеперішньому противникови. Все залежить від мамони, яка спливає на видавництво за цю услугу. Захоче хтось давати більші субвенції такому органови, вже його і має. Перестане хтось її давати або заткається з якихсь причин джерело матеріяльної підтримки, часопис, наскільки зовсім не ліквідується, переходить на службу новим панам. Зачувати, що перед такою метаморфозою стоїть варшавський „Курер Поранни", відомий санаційний орган, донедавна навіть особистий орган Пілсудського. Сталося так, що жолоб, біля якого стояв досі „Курер Поранни", опустів, мамона поплила іншим руслом, і от ревний досі санаційний орган має перейти до опозиції. Має стати органом людової партії, з якою саме ведуться переговори щодо висоти субвенції. Від Пілсудського до Вітоса або до іншого хлібодавця, щож то кому шкодить. На бік ідеї, ґрунт — мамона.

ЗАМАХ НА КАСУ.

Два селяни з села Шершенових пов. Борщів, Кирило Стусик і Ілько Король, при допомозі третього спільника з гусятинського повіту задумали ограбити Українську Касу, що міститься в домі місцевого пароха о. Михайла Дроздовського. Бандитів замкнено до борщівського арешту, з якого вони небаром утікли.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ВИПАДОК.

Про незвичайний випадок повідомляють з села Шиманова на Волині. Жило там двох гандлярів безрог у великій незгоді. Один з них, Симон Борухін, рішив спрятати зі світа свого конкурента Качку. Пішов до сусіднього села і намовив одного селянина, щоби вбив його ворога, даючи йому за те 500 зол. Селянин згодився, але коли приїхав до нього Качка, оповів йому про все. Качка постановив пімститися. Попросив селянина, щоби сказав Борухінови, що його вбив і закопав у полі, а сам поїхав до рабіна і все йому розповів. Рабін покликав карткою Борухіна, що Качка кличе його на суд. За кілька годин приїхав Борухін, але зі страху напів живий. Довідавшися від рабіна, що „дух убитого Качки" кличе його на суд, почав тремтіти і не міг добути зі себе слова. Нараз за дверми відозвався голос „убитого": „Симоне, чому ти казав мене убити?" Борухін захитався як пяний і впав на землю. Страшний суд рабіна позбавив його розуму. В тяжкому стані відвезли його до шпиталю.

СПРАВА ЗБРОЄНЬ СРСР І ПОЛЬЩІ.

Большевицька пресова агенція Тасс повідомляє, що комісар для закордонних справ, Літвінов, запросив до себе польського посла Патека та предложив безпосередню виміну даних у справі зброєнь обох держав.

ПОМЕР ҐЕНЕРАЛ МИКОЛА ЮНАКІВ

БУВШИЙ МІНІСТЕР ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ У. Н. Р. ПОМЕР У ТАРНОВІ.

ТАРНІВ. — Дня 1 серпня помер тут після короткої недуги ґенерал Микола Юнаків, бувший начальник штабу, бувший військовий міністер У. Н. Р.

Був це військовий по фаху й був до війни професором російської воєнної академії в Петрограді, де викладав історію японської війни. Підчас світової війни Юнаків став начальником штабу 4-тої армії, а опісля командантом армії.

З хвилею повстання Української Народної Републики Юнаків віддався на службу української держави, а спеціяльно організації української армії. В 1919 році, після зєднання обох українських армій, Юнаків став начальником штабу Головного Отамана.

Опинившися на еміґрації, брав живу участь у працях Українського Воєнного Товариства як його голова.

Покійний відзначався великим розумінням обовязків та чесністю.

ПАРТІЯ ПРОТИ МЕК ДОНАЛДА.

ЛОНДОН. — Кабінетову крізу в Англії вважають за покінчену. Уряд уже приступив до праці, беручи під увагу один тільки буджет та усуваючи на бік усі інші справи, в яких партії мають ріжні погляди та які могли би легко викликати між ними суперечку.

З міністрів Мек Доналда, що вийшли з партії праці, зрезиґнував ще Там Шо, міністер війни; його місце заняв лібeрал Крю.

Заряд партії праці, заряд начальної ради союза робітничих юнійі та робітничий посольський клюб розглядали на своїх засіданнях становище Мек Доналда. Мек Доналд вислав до них листа, в котрому пояснює свою політику тим, що зниження пайки для безробітних запобігти не дасться, і якби він зрезиґнував з уряду зовсім, тоді це зниження було би богато більше, ніж воно буде, коли він лишиться в уряді. Його партія, клюб і союз юнійі признали це становище за невідповідне та постановили вести проти політики нового кабінету опозицію. Провідником опозиції буде Гендерсон, бувший міністер справ заграничних у кабінеті партії праці.

Становище партії праці супроти Мек Доналда показує, що йому нема що ждати карієри в тій партії, для котрої він працював ціле життя. Тому він і заявив, що по розвязанню коаліційного кабінету він думає уступити зовсім з політичного життя.

БУНТ ЖОВНІРІВ У ЛІСБОНІ.

МАДРИД. — По телефонічним вісткам з Лізбони, столиці Портуґалії, там збунтувався ґарнізон жовнірів. Вірні урядови відділи звели зі збунтованими завзяту боротьбу, в котрій ранено до 260 осіб. Кажуть, що згинули 42 жовнірів. Бій тревав цілий день. Бунт здушено.

СПРАВЛЯЮТЬ ОВАЦІЮ ЛИНДБЕРҐАМ.

ТОКІО. — Величезна, до 100,000 душ числяча товпа витала оваційно американського летуна Чарлза Линдберґа та його жінку, які літаком перелетіли з Америки до Японії, як вони їхали вулицями японської столиці. Товпа пірвала пару на руки та несла їх через місто. Поліція пробувала видерти їх з рук товпи, бо при таких умовинах парада могла легко скінчитися нещастям, але поліція була безсильна.

Тимчасом американські летуни Ґерндон та Пенґборн ще не могли дістати від японського уряду своїх літаків, засеквестрованих від їх перелету понад японські форти. Летуни вислали апель до сенатора Бори, голови сенатського комітету для заграничних справ, та просять його інтервенювати в японському уряді за них. Летуни кажуть, що американський представник у Токіо легковажить собі справу та не має великого впливу, а тимчасом летунів можуть легко випередити інші летуни, що теж збираються перелетіти з Японії до Америки.

ФРАНЦУСЬКО-РОСІЙСЬКА УГОДА ВХОДИТЬ У ЖИТТЯ В ЖОВТНІ.

ПАРИЖ. — Французьке міністерство заграничних справ подає до відома, що угода між Францією й Росією входить у життя з початком жовтня цього року.

УГОРЩИНА ЩЕ НЕ ЗМІНЯЄ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.

БУДАПЕШТ. — З огляду на те, що остання міністерська кріза зробила враження, що Мадярщина змінила свою політику та з ворога Франції перемінилася в її приятельку й у ворога Італії, мадярський уряд подав до відома недавну обміну нот між Мусолінієм та Бетленом, в котрих Мадярщина запевняла Італію про свою прихильність до неї.

„SVOBODA” (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи”: Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ІМІҐРАЦІЯ І ЗЛОЧИНЦІ

Комісія Викершема закінчила свою діяльність звітом про відношення іміґрантів до чимраз зростаючого числа злочинів в Америці. Отсей звіт не є ніяким документом сентименту для іміґрантів, а тільки спробою на підставі фактів і статистичних дат відповісти, чи дійсно зростають злочини в Америці з причини іміґрантів, як це часто можна чути.

В тім звіті говориться про те, що в Америці є поширений клич „Америка для Американців”, який є звернений проти іміґрантів. Клич той знаходить тепер чимраз більше прихильників, і то навіть серед робітництва й ліберальних кругів, а не тільки серед членів Ку Клукс Клена чи яких інших реакційних орґанізацій. Многі Американці думають, що якби не іміґрація, то їм жилося би краще навіть у часах кризи. В такім думанню треба шукати жерела цеї пропаґанди, будьтоби іміґранти були причиною тої язви, що зветься бандитизмом і ґенґстерством.

У звіті комісії Викерщема читаємо, що закиди, звернені проти іміґрантів щодо злочинства, ніяк не відповідають правді. Там теж підчеркнено, що є дійсною причиною поширювання наклепів на іміґрантів. І кажеться далі, що бідний іміґрант, коли приїде до Америки, є щасливий, коли може дістати роботу, заробити кусник хліба та влаштувати притулок для себе й родини. Тому, коли ходить про пошановання законів, він являється приміром горожанина.

Та ті, котрі знають про сентимент, звернений проти іміґрантів, використовують його на те, щоби закрити свої промахи, недбальство та невміння дати собі раду зі злочинством. І не іміґранти, кажеться у звіті, винні, коли злочини зростають, а скорумповане урядництво, а зокрема хабарницька поліція та перестаріле карне судівництво.

В додатку звертає ще комісія увагу на тих, котрі роблять закиди. Комісія каже, що це роблять дуже часто нащадки іміґрантів, діти тих батьків, проти котрих теж виступали у своїм часі „правдиві” Американці як проти небажаного, некультурного, а то й злочинного елементу. А діти тих „небажаних”, ставши тепер „правдивими” Американцями, повторюють проти теперішніх іміґрантів тісамі нісенітниці, які давніше висувано проти їх власних батьків.

Так виглядає нагінка на іміґрантів як злочинців у світлі комісії, яку вважають консервативною.

ВІДВІДИНИ ГАЛИЧИНИ ДВОМА АНҐЛІЙСЬКИМИ ПОСЛАМИ

(1)

I.

Посли серед Українців.

На початку серпня відвідали Галичину анґлійські посли Ріс Дейвис, бувший віцеміністер внутрішніх справ Британської Імперії, та пастор Джеймс Бар, голова парляментарного клюбу партії праці.

Посол Дейвіс їхав просто з Лондону через Варшаву, де його зустріла посолка М. Рудницька. До Львова прибув дня 5 серпня ц. р. ранком та замешкав у готелі Жоржа. Перед 10 годиною рано явився у посла Дейвіса посол З. Пеленський в товаристві маґістра прав Романа Олесницького, де привитав гостя іменем Української Парляментарної Репрезентації. Після цієї розмови відвідав п. Дейвіс львівського воєводу. В полудне запросив його до свого приватного помешкання посол О. Луцький на снідання, де в товаристві п. дир. Кузьмовича, посла З. Пеленського, інж. В. Рудницького та маґ. Р. Олесницького відбули кількагодинну розмову. По обіді був пос. Дейвіс на довшій авдієнції у митрополита Шептицького та епископа Бучка. В товаристві канадійського епископа о. Будки оглянув церкву св. Юра.

Вечером тогож дня влаштувала Українська Парляментарна Репрезентація вечеру в готелі Жоржа, на яку прибули ред. „Діла” Василь Мудрий, урядуючий голова УНДО, пос. Остап Луцький, урядуючий голова Української Парляментарної Репрезентації, п. Олена Шепарович, інж. Микола Творидло та д-р Іван Ґижа, члени Центрального Комітету УНДО, д-р Коновалець Мирон, редактор „Нового Часу” і секретар „Рідної Школи”, директор Володимир Кузьмович, редактор „Мети”, посли: Юра Чукур, Д. Великанович, З. Пеленський, посол УСРП Михайло Матчак, інж. В. Рудницький і мґр. Роман Олесницький.

Посол Дейвіс все зазначував, що він хоче особисто приглянутися цілости нашого життя та нашої творчої праці на всіх ділянках. Тому в програму його побуту вставлено виїзд на провінцію. В четвер, 6 серпня, виїхав посол Дейвіс автом в товаристві посла З. Пеленського, дир. М. Кисілевського та мґр. Олесницького через Перемишляни до Рогатина. Вже в дорозі бачив вузенькі загони землі наших селян та інформувався про аграрну справу в нашій країні, мав нагоду бачити осади кольоністів, які прийшли з заходу до нашого краю.

В Рогатині привитав гостя пос. Степан Кузик в товаристві директора української малої семинарії о. Кудрика, оглянув з видимим заінтересуванням і здивуванням опечатані кляси цеї школи, опечатану бібліотеку та кабінет. А щож сталося з дітьми, — питав — де вони тепер вчаться? Що роблять учителі? Був у діточім садку, опісля о. парох Кудрик показував гостеві дві старинні українські церкви, що походять з XVI. століття. При тій нагоді довідався про Ставропіґійське Брацтво в Рогатині, яке вже перед віками було культурною остоєю нашого народу. „Таж ви старий історичний нарід” — казав гість.

Відвідав і теперішне культурне товариство філію „Просвіти”, де директор канцелярії „Просвіта” п. Мурин інформував гостя докладно про працю „Просвіти” на селі. Посол Дейвіс, що вийшов з анґлійської кооперації і в ній постійно працює, а тепер є головою Союзу Працьовників анґлійської кооперації, надзвичайно живо і докладно інформувався про нашу кооперацію взагалі та оглянув Повітовий Союз і склад Народньої Торговлі.

По спільній фотоґрафії з рогатинськими громадянами, коли відїздив на села рогатинського повіту, авто обступила поліція і зажадала леґітимації. Леґітимували всіх, мимо того, що в товаристві анґлійського посла був місцевий посол Степан Кузик, якого поліція аж надто добре знає. Треба було бачити здивування посла анґлійського парляменту та бувшого віцеміністра внутрішніх справ, коли від нього зажадав поліціянт леґітимації, якої він зі собою — річ ясна — не мав, бо лишив у готелі, думаючи, що в краю не буде вже його ніхто питати, хто він такий, чого він приїхав, наскільки не поповнить якого каригідного вчинку.

По цьому інциденті поїхав до села Загіря рогатинського повіту, де відвідав господарства селян. Був і в хаті найбіднішого халупника, був і в кількаморґового господаря, де докладно інформувався про спосіб життя селян, про їх зарібки, про ціни на збіжа, худобу і т. д. Був у кооперативі, в гарній читальняній салі, в якій бачив ще рештки пацифікації. З Загіря через Кнігиничі виїхав в село Васючин. В домі місцевого пароха о. Сайкевича оглянув решткі меблів, що осталися після пацифікації. Був і в тім селі у наших господарів, де міг в анґлійській мові, від бувших Американців, поінформуватися докладно і безпосередньо про життя наших селян. Подивляв чистоту і порядок в місцевій молочарні та кооперативній крамниці. „Дійсно, ваші селяни — казав — йдуть великими кроками до культури, коли серед такої біди можуть знайти гріш і час на будови таких величавих народніх домів”.

У селянській хаті, де не було підлоги, просив господарям сказати, що й він родився в хаті, де не було підлоги, бо сам він син бідного шахтяра, через 16 літ працював як вуглекоп, а потім, познайомившись з кооперативними ідеями, вступив до кооперативної установи і звідти почалася його громадська карієра.

З Васючина через Псари, Деґову поїхав до Черча, де при вїзді до села оглянув великий мурований поверховий Народній Дім. Однак театральної салі цього Народнього Дому й читальні не міг оглянути, бо на дверах цих установ весною цього року поліція наложила печатки. З читальні в Черчу поїхав оглянути місцеве купелеве заведення, до якого ініціятиву дали селяни Черча. Про заведення та його урядження висказувався з повним признанням. У часі вечері в салі купелевого заведення мав нагоду чути українські пісні, які приґравала орхестра цього заведення. Д-р Федак, який перебуває тепер на лікуванні у Черчу, зорґанізував хор і ще раз дав доказ своїх диригентських здібностей. Пізно в ночі вернув гість до Львова.

В ночі з дня 6 на 7 серпня ц. р. приїхав пастор посол Джеймс Бар. Дня 7 серпня виїхав посол Бар в товаристві посла Пеленського та Романа Олесницького через Стрийщину до Дрогобича. Посол Дейвіс в цей день залишився у Львові, щоби вести розмови з членами польської партії соціялістичної.

По дорозі до Дрогобича відвідав пастор посол Бар село Лисятичі стрийського повіту. В товаристві місцевого пароха о. Андрія Пеленського оглянув місцеву кооперативу, молочарню, діточий садок, подивляв великий Народній Дім, збудований коштами місцевих селян, був у церкві. Місцеві селяни (Американці), що володіють анґлійською мовою, давали пасторові вичерпуючі інформації про життя села. Він випитував, як господарюють, яка раса худоби найкраща, про молочарню, про денні заробітки, про культурну працю на селі і т. д. З Лисятич через Уґерсько, де оглядав велику муровану церкву в старім українськім стилю, поїхав до Стрия.

В Стрию оглянув Повітовий Союз Кооператив, був цікавий на білянс та обороти союза. Довідувався про методи праці в Союзі, про його культурну діяльність в кооперації, кооперативні та ветеринарні курси. Він довідався, що наша кооперація працює власними силами, не користуючися державними кредитами, яких держава українській кооперації відмовляє. Далі оглядав холодільні „Маслосоюзу” і маґазини та інформувався про кооперативну молочарську школу в Стрию.

Зі Стрия в товаристві адвоката Домбчевського поїхав до Дрогобича. В Дрогобичі оглянув величезний будинок закритої ґімназії „Рідної Школи”. По вечері, влаштованій місцевими громадянами, на якій були між іншими меценас Пацлавський, меценас Скибінський, п. Сасик, інж. Станимир та кількох робітників, пішов посол Бар до т-ва „Робітнича Громада”, де його очікували українські зорґанізовані робітники. Він інформувався у робітників про відносини серед робітництва, про стан безробіття, про національні умовини життя українських робітників. Один з робітників подякував послові, членові робітничої анґлійської партії, за його прибуття до українських робітників. У відповідь на слова робітників вказав посол на згідність соціялізму з християнською вірою, заохочував до освіти і згадав, що він як пацифіст у часі світової війни мав відвагу на кожному кроці виступати проти війни і пацифістом лишився на далі, мимо того, що стратив одинокого сина на війні. І ніколи не зрозуміє того, що дехто забуває, що „коли сусід нищить свого сусіда, то сам себе знищить і стане жебраком”.

В суботу перед обідом відвідав посол Бар львівського воєводу. В годині 12 в полудне по розмові з послом Пеленським та Матчаком відїхав в товаристві посла Матчака оглядати місто Львів. По обіді мав розмову з польськими громадянами: Дунін-Борковським, б. послом ППС Гавнером, проф. Закшевським, проф. Парнесом, д-ром Травінським і Слівінським. Цього дня вечеряв посол Бар за містом в товаристві п. пос. Мілени Рудницької, пос. Яворського, пос. З. Пеленського, д-ра Домбчевського, маґ. Олесницького і ред. Михайла Рудницького. В часі вечері далі інформувався про відносини головно на освітній та кооперативній ділянта кооперативній ділянці. В неділю відправив Бар у веслеянській каплиці Службу Божу і виголосив проповідь, а потім у товаристві мґра Олесницького збірав дальші інформації.

Посол Дейвіс виїхав зі Львова в суботу в год. 7 вечером до Відня. На двірці прощали його українські посли та громадяни. По відїзді поїзду до пані С. Чижевич, що відпроваджувала між іншими анґл. посла на залізницю, приступила аґентка і зажадала леґітимації.

Посол Бар відїхав в неділю нічним поїздом до Варшави і знова, як посол Бар з вікна ваґону розмовляв з Українцями, які його прощали, приступив мундурований поліціянт і зажадав від мґр. Р. Олесницького леґітимації. Це все ділялося на очах посла.

Співачка (до критика): То нечуване! Як ви могли в ґазеті написати про мій виступ таку критику, коли тимчасом ви самі не вмієте співати ні тону!?

Критик: Моя пані! Я не вмію також нести яєць, а гадаю, що я все таки ліпше розуміюся на омлеті, ніж курка.

В. Будзиновський.

МІЙ ХЛОП

(Оповідання).

(6)

Вірменин вийшов і пішов просто до поїзду, до котрого Кушлицький все заїздив, приїхавши до Львова. Одному з челяди дав срібняка, щоби про приїзд Кушлицького зараз дав йому знати і пішов розпитувати, які можуть бути вигляди процесів Кушлицького з Волошином і з Тишиком. Майже всі, з якими балакав, були тої думки, що Волошин мусить проґрати. За те Тишик, як присягне, що за хату Волошина справді заплатив, і як Кушлицький не дасть противних доказів, то суд рішить в користь Тишика.

Кушлицький приказав своїх вязнів далі держати в темниці і добре пильнувати їх, щоби не втікли. Сам поїхав до Львова. До заїзду на Галицькім приїхав під вечір, отже до міста вже не пішов, але повечеряв і ляг спати. На другий день, коли вже був готовий вийти, щоби побалакати зі своїм правником, до його дверий хтось застукав і увійшов Дерлукашович. Шляхтич цілком не був з того вдоволений, бо не сумнівався, що Вірменин прийшов по гроші. Спитав не дуже ввічливо:

— Що вас до мене принесло?

— Тут в сім заїзді чистий випадок. Гадаю, що то добрий знак для мене і для вас. Їду у Молдаву. По дорозі туди я хотів поступити до вас в Кушлицях. Сюди я прийшов спитати, чи нема якої оказії на Молдаву, і мені сказали, що ви тут... Я вже тільки років жду на тих моїх марних шість тисяч злотих... Я тільки натрудився, щоби вашого брата викупити з татарської неволі, і не лиш не заробив нічого, але ще й звороту моїх власних видатків не дістав.

— Що мені з того, що ви брата викупили і мені привезли його, коли ви привезли недужого і він зараз по повороті помер!

— Між нами не було такої угоди, що маю привезти вам брата здорового і безсмертного.

— Допуст божий! Я втратив брата, ви втратили зиск з нього.

— Ви втратили брата, але зискали його маєток, який ваш брат, будучи в полоні, хотів записати бернадинам. Як би я був не привіз вам його, то в кушлицькім дворі сиділи би тепер отці бернадини, а не пан Станислав Кушлицький.

— Відки я приходжу до того, щоби вічно платити за брата? Чи не досить того, що я виплатив окуп? Ви забагато їздили і тратилися, чи за моїм братом? Було його пильнувати, поки жив.

— Нехай буде так, що то ваш брат винен мені ті кошти. Кушлиці були його маєтком. Заплатіть довг брата частиною доходів з того маєтку.

— Ще раз кажу, що свою претенсію треба було стягнути тоді, коли брат ще жив і Кушлиці були його маєтком. Кушлиці тепер мої і я жадних довгів за брата не плачу.

— Довг ваш, не вашого брата, бо ваша є довжна грамота, яку я ще маю. Я досить довго ждав. Тепер піду до суду.

— Ідіть! Не сумніваюся, що в суді виграєте... але не гроші, а грамоту на гроші. Присуджені вам гроші, як схочете їх дістати, мусите видобути від мене самі. Чи маєте таку силу, що могла би подужати мою челядь? Чи здужаєте забрати за довг мої воли, або збіже, або що інше з мого двора? До того, що ви вже втратили, ще додасьте кошти процесу зі мною.

— Я все те знаю і тому до суду не йшов. І тепер не піду... я не піду. Але може піде дехто інший. Недалекий ваш сусід, пан Радкович хоче купити від мене мою претенсію до вас.

Кушлицький аж підскочив, коли почув таке. Радкович був його лютим ворогом і небезпечним противником для всіх шляхтичів, з якими правувався. Як би то було в Кушлицях, то Кушлицький знав би, що зробити. Взяв би Вірменина до темниці і випустив би хіба аж тоді, коли жертва такої процесової процедури віддала би йому грамоту, ще й дала письменну посвідку, що Кушлицький свій довг заплатив. Тут у Львові в білий день таке було немислиме. Міркував, що сказати, бо платити ані не думав. Вірменин не ждав, аж шляхтич промовить. Користаючи з того, що він стурбований і мабуть буде податливіший, перескочив до другої справи.

— Я, покищо, ані думаю виходити Радковичеви. Ваша приязнь мені важніша, як ваш довг. Я робив добрі інтереси з вашим батьком, то чомуж не міг би з вами? Саме тепер є нагода до такого інтересу, при чім ви можете збутися вашого довгу, бо як я в спілці добре зароблю, то вашу довжну грамоту віддам вам.

Кушлицький недовірчиво глянув на Вірменина, бо ніяк не міг вгадати, який би то міг бути той великий інтерес. Вірменин хвилю гладив бороду і зачав:

— Ви знаєте, що я між Турками в Молдаві маю богато клієнтів, яким доставляю всякий товар.

— Знаю, знаю. Головно гарні дівчата.

— Нехай і так. Що правда, то не гріх. Отже між ними є старий вже, але ще кріпкий Турок, що любується в білявках... але гарних. Білявок на торзі дуже мало, дуже гарних ще менше. Коли ваш хлоп Тодорук і його жінка, тоді ще дуже молода, появились були в Молдаві, той Турок, тоді ще молодший, троха не сказався. Морочив мене й інших, щоби йому приставити білявку, подібну до Тодорукової. Дістав був одну гарну, але вона скоро померла. Тому два місяці був у Львові і припадково побачив Тодорукову з донькою. Сказав мені, що як би був татарський похід на Львів, то він пристав би до походу з найменим чамбулом, щоби при тій нагоді захопити і взяти в полон доньку Тодорука. Та дівка опинилася у вас. Вона ваша хлопка і ви маєте право зробити з нею, що схочете. Чи тепер вгадуєте, з чим я до вас прийшов?

— Не тяжко вгадати. Хочете дівку купити і перепродати Туркови?

— Мало того. Я хочу заробити стільки, щоби відбити собі ті мої кошти, яких ви не хочете звернути мені. Одному молдавському бояринови потрібна добра кухарка. Ліпшої як Тодорукова не знайду. І сам Тодорук має більшу вартість, бо він добрий кушнір. Продайте мені цілу родину. Дістанете добрі гроші, не будете потребували боятися, що ще раз втечуть і скараєте їх за те, що вже раз втікли були. До всего того зверну вам вашу довжну грамоту на шість тисяч злотих.

— Се не злий був би інтерес і мене кортить продати їх. Але я між братією шляхтою маю чимало ворогів. Зараз стануть кричати, що я християн продаю Туркам. Про мене пішла би дуже лиха слава по цілій короні.

— Я й про се подумав. Нікого не продасьте Туркам. Взагалі нікого нікому не продасьте. Тодорук викупиться на волю, тільки що сам того не буде знати. Ви напишете грамоту, що за певну ціну даєте волю Тодорукови, його жінці і його донці. Я дам вам гроші і ту вашу стару довжну грамоту; ви дасьте мені нову грамоту про Тодоруків і самих Тодоруків. Вивезу їх у Молдаву, грамоту впишу в ґроді. Тодоруки й знати не будуть, що вони вільні; ваша шляхоцька братія й не подумає, що ви ваших хлопів продали у неволю, ще й Туркам... Ну?

— Таке лиш вірменський крутій годен вигадати... Але я ще не можу рішитися. Зайдіть до мене ще раз. Може смерком...

Шляхтич пішов до свого правника і розказав йому, з якою то офертою зголосився до нього Вірменин Дерлукашович. Хотів би порадитися, що Вірменинови відповісти. Адвоката ся оферта стрівожила. Потерпав, що скоротиться або й відпаде цілий процес, отже й його зарібок. Щоби ратувати для себе процес і зиски з него, він відразу шляхтича зпантеличив питанням:

— Хібаж ви вже зрезиґнували з маєтку Тодорука? Чи се виключене, що той Вірменин підісланий приятелями фальшивого Волошина? Як ви звільните Тодорука, то він вже буде мати право вернутися до Львова як міщанин Волошин. Чи аж тоді будете правуватися з Волошином за його маєток... маєток вільного Львівчика? Я радив би сей торг відкласти аж до хвилі, коли процес докаже, що той Волошин справді ваш хлоп Тодорук. Надіюся, що його маєток перейде на вас.

— Хібаж ви не знаєте, як довго у нас такі процеси тягнуться? На добавок судити будуть львівські міщани і готові рішити в користь свою.

— Там, де судить сама шляхта, процеси тягнуться в безконечність. У Львові процес короткий і справедливий. Правда, коли процес між міщанином і шляхтичем, то судить суд мішаний міщансько-шляхоцький, але судить скоро. Шляхоцькі судді будуть по вашій стороні, хоч би правда була по стороні міщанина. В сім ділі, як приставите свідків, то й міські судді рішать у вашу користь. Справа буде порішена найдалі до року. За рік, хоч би й за два або за три, дівка на вартости не втратить. Таксамо не втратить кухарка. Як схочете продати, то на них купця все знайдете. Я не сумніваюся, що як того Тодорука вже присудять вам, то він сам схоче викупити себе. Тоді може винюхаємо, у кого він скрив свій маєток...

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звіт Злучених Американсько-Українських Організацій.

Наради Управи і Політичного Комітету.

В суботу, дня 22. с. м., відбулися надзвичайні наради Управи Злучених Орґанізацій і Політичного Комітету в справі піддержки кандидатури на міського суддю (маґістрата) нашого кандидата, капітана М. Дармограя. Крім представників горожанських Клюбів були теж представники Росіян та Словаків. Збори відбулися зі слідуючим порядком нарад:

1) Звіт з дотеперішньої праці Політичного Комітету;

2) Організація виборчої пропаґанди;

3) Внески та запити.

1. Звіт з праці.

В короткому звіті голова Злучених Організацій, д-р В. Галан, переповів дотеперішні заходи Політичного Комітету перед політичними партіями Филаделфії, яких вислідом є виставлення кандидатури на маґістрата п. М. Дармограя.

Крім вже згаданих конференцій Політичний Комітет одержав запрошення від голови републиканського комітету м. Филаделфії. Виставлення нашого кандидата приняла з одушевленням не тільки українська громада, але теж другі національности як Росіяни, Словаки, Чехи, Литовцці і інші та вже тепер творять окремі комітети для помочі в переведенню виборчої кампанії. Присутні на зборах представники Росіян і Словаків заявили: „Двіста тисяч Славян в Филаделфії давно повинні мати свого виборного заступника в міськім уряді. Честь Українцям за це, що вони дали почин до цього діла. Ми з цілою силою піддержимо українського кандидата". Перевівши основну дискусію над дотеперішною працею Політичного Комітету та теперішним положенням в Филаделфії, висказано одноголосно повне одобрення праці і заходів Комітету та доручечо йому дальше вести виборчу пропаґанду.

2. Організація виборчої пропаґанди.

По довшій дискусії над веденням пропаганди рішено перевести: а) Реґістрацію виборців, взиваючи всіх горожан українського роду зареґіструватися негайно до голосовання в своїм дистрикті, бо в противнім разі втратить право голосовання при виборах. Реґіструватися можна тільки першого або пятого вересня. Подібні інформації можна дістати в кождім горожанськім клюбі, або звертаючися листовно з запитом на адресу Злучених А. У. Організацій:

United American Ukrainian
Organizations,
Box 278,
Philadelphia, Pa.

Щоби перший раз показати нашу політичну силу як горожане Филаделфії, хай кождий свідомий Українець і Українка негайно зареґіструє себе і свою родину до голосовання.

б) Летючки, написи, листи.

Для поширення пропаґанди не тільки між своїми, але і чужинцями, вже видруковано летючки і написи для автомобілів, які можна одержати в кождім горожанськім домі. Ці летючки і написи повинні бути у всіх українських домах та передаватися з рук до рук, щоби в день виборів, 15. вересня (септембра), кождий памятав, що має голосувати на українського кандидата на маґістрата, **число бальоту 43.**

в) Віча і збори.

В цілі поінформовання виборців про становище кандидатів до ріжних міських справ, рішено скликати збори по дільницях в місцевих горожанських домах, а на день 13. вересня (септембра) с. р. в годині 1. зполудня скликати загальне віче в домі Горожан при 849 Н. Френклін вул., на якому будуть промовляти републиканські кандидати на мейора міста та прокуратора (дістрікт атторней).

г) Зносини з іншими національними ґрупами.

Виборча кампанія не обмежиться виключно на нашій громаді, але буде поширена на інші національні ґрупи, які вже заявили піддержку нашому кандидатови. Зокрема доручено горожанським домам стояти в тісних зносинах з окружними провідниками (ворд-лідерс).

3. Висновки.

Теперішне політичне угруповання в Филаделфії є для нас дуже догідне і від нас самих залежить, як ми видержимо перший політичний іспит. Управа Злучених А. У. Організацій і Політичний Комітет ввели нашу громаду в горожанське життя Филаделфії та здобули для неї признання всіх культурних і політичних чинників. Та цього замало в демократичній американській суспільности. Для повного признання якоїсь групи вона вимагає не тільки праці комітетів чи одиниць, але і праці всього загалу, як доказу його зрілости до самоуправи. **Таким політичним виступом і доказом зрілости до самоуправи є в Злучених Державах вибори.**

Йдучи до виборів, кождий Українець та Українка в Америці, а зокрема в Филаделфії, мусять тямити, що тим:

1) Вони сповняють свій горожанський обовязок та виказують свою політичну і національну зрілість;

2) Дають змогу своїм дітям вступити в публичне американське життя при помочі своїх співгорожан, а тим збудити у них пошану для своєї національної ґрупи;

3) Забувають на свої внутрішні політичні чи релігійні непорозуміння, а виступають на зверх як сильна ґрупа, — бо лиш з такими числиться політика.

Політичний Комітет Злучених А. У. Організацій виконав всі на нього вложені завдання з накладом великої праці. Тепер черга за українським загалом піддержати цю працю Комітету;

а) **ЗАГАЛЬНИМ реґістрованням** до голосовання в днях 1. і 5. вересня (септембра) та явленням до вибрів дня 15. вересня (септембра), голосуючи на маґістрата **число бальоту 43.**

б) **ЗАГАЛЬНИМ** прибуттям на віче до Української Галі, дня 13. вересня (септембра);

в) **ЗАГАЛЬНИМ** поширенням летючок, написів та устною пропаґандою серед своїх і чужинців.

Памятаймо, що **наша сила в нас самих.**

Злучені Американсько-Українські Організації м. Филаделфії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА НА РАДІО.

Gentlemen:

I am pleased to again announce that a program of Ukrainian music will be broadcast over the radio station WIL, 1200 kilocycles, at 9:30 P. M., Friday, August, 28, 1931.

The following will take part in the program: Stanley Wasyluka, Michael Chomyk, Josef Sadowski, Petro Korobey, Annette Korobey, Nikolaj Fedchak, Walter Ball, Tomasz Musgrave, Rudolph Boyer.

We request you to allow us space in your organ, that we may announce this happy day to Ukrainian Radio listeners.

Hopping you will find space and thanking you in advance.

I am cordially yours,

С. Василука.

СПРОСТУВАННЯ.

Геркімер, Н. Й. — Запорожська Січ, від. 192 У. Н. С. в Геркімер, Н. Й., подає, що гром. Агафія Німа одержала по бл. п. своїм мужу Івані від У. Н. Союза $100, записанї на похорон, а $400 задержано в Союзі для сиріт, згідно з послідною волею Покійного.

Як ми помагаємо.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Для Рідної Школи.

Дня 28. червня відбувся пікнік нашої громади на фармі гром. Н. Вільчинського, з якого чистий дохід призначено на Рідну Школу в старім краю. Чистого доходу було $19.25. Гром. М. Ковальчук зложив 50 ц.

Разом вислано до Обеднання $19.75.

Шкільний Комітет.

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТОЛ. ПАРОХІЯ

при Церкві Успенія Пр. Діви Марії в Байон, Н. Дж.

— уряджує —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 30. СЕРПНЯ 1931

(SUNDAY, AUGUST 30, 1931)

В ГАЛИ УКР. НАРОД. ДОМУ,

35 W. 19th ST., BAYONNE, N. J.

Початок в годині 4-тій попол.

Вступ 50 центів.

На тім бали буде грати українська орхестра. Проситься всіх місцевих і дооколичних Українців прибути численно на сей парохіяльний баль. За добру забаву ручить

Комітет. 200

ПОЗІР! — ГАРТФОРД, КОНН.!

В НЕДІЛЮ, 30. СЕРПНЯ 1931

— робить —

ПАРОХІЯ УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. МИХАЇЛА В ГАРТФОРД

ПІКНІК

В ЛИТОВСЬКІМ ПАРКУ

(Лайтгавз Гров) 24. стація, Ґлезенбері,

на котрий всіх Українців запрашає.

Вступ 35 центів.

Початок в год. 1-ій пополудні.

200-1 **Комітет.**

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ЕМБРИДЖ, ПА.

Подається до відома всім членам

СИТИЗЕНСЬКОГО КЛЮБУ української народности, що

СПЕЦІЯЛЬНИЙ МІТІНҐ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 30. СЕРПНЯ 1931

(SUNDAY, AUGUST 30, 1931)

В ГАЛИ від. 276 У. Н. СОЮЗА,

697 GLENWOOD AVE.

Проситься всіх членів явитись на цей мітінґ. На цей мітінґ прибуде богато Американців. Приходіть всі, справа дуже інтересна. 200

ЗА УРЯД:

Т. Кульчицький, предс.

Михайло Фук, секр.

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ІМІҐРАНТІВ ПОВІТУ ПІДГАЄЦЬКОГО, ПЕРЕБУВАЮЧИХ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ, ЩО

ЗБОРИ ПІДГАЄЧЧАН

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1931 РОКУ

В УКР. РОБ. ДОМІ, 15 EAST 3rd STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок зборів в годині 2-гій пополудни.

Шановні Громадяни! Збори скликується в тій цїли, щоби з щойно отриманої з краю кореспонденції подати вам до відома про організаційне життя в повіті; в місті й селах; довідаєтесь про приготовання повітового свята освіти і про богато інших інтересних річей. Тому приходіть громадно і кличте знакомих, а певно не пожалуєте. — **Комітет.** 200

УВАГА! ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

АМЕРИКАНСЬКО УКРАЇНСЬКА РЕПУБЛИКАНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА. (БУВШИЙ СІЧОВИЙ ДІМ")

:—::—: уряджує :—::—:

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

ПОЛУЧЕНИЙ З ДРІБНИМИ НЕСПОДІВАНКАМИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30-ГО СЕРПНЯ (AUG.) 1931 РОКУ

НА ФАРМІ Вп. П. МАЛЕНДЕВИЧА, SOUTH WESTVILLE GROVE, N. J.

Початок в годині 1-шій пополудни.

Шановні Громадяне! Отсим запрошуємо Шановних Громадян і Членів Тов. з Филаделфії і околиці, як з Кемден, Бленгайм, Блеквуд, Вествіл Ґров, і других поблизьких околиць прибути численно на згаданий пікнік. Комітет Товариства поробив всякі старання і заходи, щоб Ви там стрінули добірний буфет, музику, та всякі інші надсподіванки, з котрих певно будете вповні вдоволені. — Комітет. 200

Боси будуть забирати людей зперед льокалю Тов., 717 Н. Френклин ул. Хто би спізнився, хай бере бос на 6-тій і Рейс ул., з написом Мілвіл, або Вайнленд, і висяде у Вествіл Ґров, на Тарас Евеню.

Дороговказ для автомобілів: Коли переїдеться через Делевер Бридж повернути впрост на Бродвей і їхати просто аж до Булеварду. Перед рейлровд бридж скрутити на ліво попід бридж повернути на право і їхати Булевардом аж до Делсія Драйв. Коло Банку у Вествіл скрутити на ліво і їхати аж до Тарас Евеню.

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

:—::—: влаштовує :—::—:

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 29-ГО СЕРПНЯ (AUG.) 1931 РОКУ

В ГАЛИ ПІД ЧИСЛОМ 57-59 BEACON STREET, NEWARK, N. J.

Початок в годині 7.30 ввечір.

Всіх запрошуємо на веселу забаву. 200

Д-р Амвросій Кібзей.

ДЕЩО З ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

(5)

Лікар Сімсон з Единбурга, в Англії, завів в лікарську практику хльороформ, в році 1847.

В р. 1884 Коллер перший виконав операцію ока, носа і горла—без болю, через приноровлення кокаїни як місцевого, заглушуючого біль середника. В лікарській практиці зачали вживати хініну, морфіну, стрихніну, йодину, бром і т. п.

Винайдено т. зв. офтальмоскоп і лярингоскоп.

Клебс відокремив бактерії дифтерії, а потім Беринг лічив ту недугу т. зв. антитоксиною.

В области дослідів над жовтою пропасницею величезні заслуги положили Фінлей, Картер, Рід і Карел. Вони доказали остаточно, що жовту пропасницю переносять на людей комарі (москіти).

Початок XX. віку зазначується в історії медицини розвоєм охоронних засобів або т. зв. „профілякси" — тобто розвоєм науки про те, як охоронитися від ріжних недуг та як контролювати їх на широку скалю.

Одним з найвизначніших вчених лікарів з кінця XIX. і XX. століття був Ілля Мечніков, Росіянин, що родився в губернії харківській на Україні в р. 1845. Перше шкільне виховання одержав в Харкові, але відтак жив постійно в Західній Европі; тільки деякий час був професором зоольоґії в Одесі. Студіював в німецьких університетах. Подорожував дуже богато. Писав богато важних медичних творів. Він доказав, що людська кров має в собі оборонні засоби від ріжних недуг і ті засоби „незаразливости" він науково досліджував і вихісновував для метод лікування. В р. 1892 він був завідателем інституту Пастера в Парижі. Удосконалив науку про травлення, про бактерії, про сифіліс, про тиф і т. і. В р. 1908 признано йому нагороду Нобеля.

Одним з новітних ґеніяльних вчених і дослідників на полі медицини був Павло Ерліх (1854—1915), німецький лікар, хемік і професор дослідної терапевтики. Був професором медицини в Берліні. Розсліджував головно недуги крови, рака й сифіліса. Він відкрив дуже успішне і тепер загально в світі відоме і уживане лікарство проти сифіліса, т. зв. „Ерліх 606" або „Сальварсан", а потім т. зв. „Неосальварсан". Є це арешниковий препарат (панн), котрий, запущений у кров, чистить її від заразків сифіліса і цілком може вилікувати чоловіка від тої поганої недуги. Через свої відкриття Ерліх стався славним в цілім світі чоловіком. Всюди надїловано його високими почестями, а в р. 1908 признано йому нагороду Нобеля.

Дуже славними медиками з найновіших часів були також німецькі лікарі Васерман і Гофман. Вони рівнож відзначилися на полі дослідів недуг крови, сифіліса і т. п. Славна є приміром т. зв. проба або „реакція Васермана" — тобто метода, в який спосіб пізнати, чи чоловік є заражений сифілісом чи ні.

В останнім десятилїттю лікарі Дикс і Бантінг поробили відкриття, що можуть значно причинитися до лікування шкарлятини і цукрової недуги або т. зв. діябетіс. Гольдберґер висвітлив причину недуги т. зв. пеляґри і знайшов спосіб її лікування.

Кінцеві замітки.

Розвій науки медицини в новіших часах ішов впарі з розвоєм т. зв. політичної економії.

З початком XVI. століття була в світі принята т. зв. засада „меркантилізму" — себто необмеженої свободи в торговлі і промислі. Промисловці і фабриканти могли робити з людьми, що їм завгодно було. Англійський економіст, Адам Сміт (1723—1790), мав величезний вплив на цілу Европу. Він учив, що кождому чоловікови треба дати в господарстві необмежену волю робити, що хоче, задля власного інтересу, без ніякої перешкоди, а вже — мовляв — сама якась „невидима рука" буде вести людей до творення добра для загалу. Таксамо й інші економісти вчили, що кожда осба є найліпшим знавцем свого власного щастя та що всякі обмеження особистої свободи є непотрібні. Правління не повинно — мовляв — втручуватися в особисте господарство одиниць, хіба що того вимагає якесь загальне добро людства. Так вчив також англійський економіст і фільософ Джан Стюарт Міл.

Але такий індивідуалізм або крайна особиста свобода доводила до страшної самоволі з боку несовісних купців і промисловців. Тодішня фабрична система відзначалася страшною захланністю і жорстокістю. Робітнича кляса зачала матися гірше як за часів середньовічної панщини. Дітей бідноти заставлювано за довги властителям фабрик, в котрих їх родичі працювали серед страшних санітарних відносин по 16 годин денно. Отож і не диво, що поміщені недуги стали поширюватися з великою силою. Доперва в р. 1848 ухвалено в Англії щодо праці дітей закон т. зв. „Десятьгодинний проект" (Тен Аврс Біл), який започаткував т. зв. соціяльну контролю в промислі. Між бідного і недужими був завше очевидний звязок. Добрі люди, що кермувалися чуттям людяности, зачали дбати про систематичне поліпшування умовин здоровля, про санітацію і т. п. Заходами Едвіна Чедвика і Бентама, а відтак Джана Симона, учителя патольоґії в Королівській Школі, поліпшено в Лондоні санітарні обставини. В рр. 1855 і 1876 видано ряд санітарних зоконів.

Подібно і в Америці (в Зл. Державах) розпочався гуманітарний рух в половині XIX. століття. За великим розпаношенням індивідуалізму або особистої свободи в промислі наступали поволі реформи і слідний поступ на полі медицини і публичної санітації.

(Далі буде).

В малопольській готинниці.

Вейтер: Чи сир також дати?
Гість: Так.
Вейтер: А який?
Гість: Дайте мені того старого „швайцарського" і цього ще старшого „трапістів". Покладіть оба разом на столі. Котрий прийде перший до мене, той я зїм.

—o—

Один чоловік, якого всі мали за богача, за радою приятелів списав перед смертю завіщання. Коли отворили завіщання, були там лише такі слова: „Я маю багато довгів, а мого майна не лишається нічого. Решту записую на вбогих".

ДЕЛЕҐАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕСПЕРАНТИСТІВ ОПУСТИЛА НАРАДИ XXIII. МІЖНАРОДНЬОГО КОНҐРЕСУ ЕСПЕРАНТИСТІВ У КРАКОВІ.

Як відомо вже нашим читачам, у Кракові відбуваються в днях 1—8 ц. м. XXIII. Міжнародній Конґрес Есперантистів. В конґресі цьому бере участь біля тисячі делеґатів, що репрезентують есперантські орґанізації ріжних народів. Конґрес відкрив відомий есперантист п. Льонґа, який як предсідник попереднього зїзду есперантистів в Оксфорді, покликав на предсідника біжучого Конґресу Есперантистів проф. Оттона Буйвіда з Кракова. Перебравши провід Конґресу, проф. Буйвід привитав учасників конґресу, а опісля вказав на велике міжнародне значіння есперантської ідеї, **яка прямує до збратання всіх народів і держав під кличем мирного зближення**... Українські есперантисти, згуртовані в Товаристві Українських Есперантистів „Проґресо", вислали на цей Конґрес делеґацію в складі пп.: голови цього товариства проф. О. Кузьми, Т. Скотинського й І. Черкавського. Перед відкриттям конґресу, коли представники національних товариств зголошувалися в Управі, заявлено українській делеґації, що вона не буде могла повитати Конґрес в імени Українців, бо не істнує незалежна українська держава. Супроти цього на першім пленарнім засіданні Конґресу Українська Делеґація внесла устний (промовляв І. Черкавський) і писменний протест та маніфестаційно складаючи конґресові карти участи, опустила салю нарад.

Нижче подаемо текст письменного протесту в перекладі на українську мову:

ДО ПРЕЗИДІЇ 23-ГО ВСЕСВІТНЬОГО КОНҐРЕСУ ЕСПЕРАНТІВ У КРАКОВІ.

Ми, українські учасники Конґресу, протестуємо проти недопущення зі сторони Постійної Репрезентації Національних Товариств п. проф. О. Кузьми, голови Т-ва Українських Есперантистів „Проґресо", зложити привіт в імени українських есперантистів 23 Всесвітньому Конґресові Есперантистів. Мотивовано це тим, що Українці не творять тепер незалежної держави. Рівночасно допускається Німців з Чехословаччини здоровити Конґрес, хоч вони чейже також не творять якоїсь другої незалежної німецької держави. Завважуємо теж, що перед світовою війною Польща не істнувала на ґеоґрафічній карті Европи як незалежна держава, а проте польська нація жила і Поляки не лише витали Есперантський Конґрес як **Поляки — не Австрійці,** а навіть гостили VIII Всесвітний Конґрес Есперантистів у 1912 р. І тоді представник Українців, п. Г. Якимчук зі Львова, витав Конґрес в імени Українців. В часі відкриття Конґресів все співається:

„На фундаментах невтраль- [ної мови,
„Розуміючи один одного,
„Утворять народи в згоді
„Одну велику рідню!"

Так писав і проповідав її творець і духовий вожд д-р Л. Л. Заменгоф і такою є дійсна, внутрішня ідея есперантизму.

Заборонивши нам витати Конґрес в імени українських есперантистів, Президія Конґресу поступила зовсім противно, ніж цього жадає ідея есперантизму. Тому ми, українські есперантисти, отсим протестуємо й опускаємо XXIII. Весвітний Конґрес Есперантистів.

Краків, 3. серпня 1931.

проф. **О. Кузьма,**
голова т-ва „Проґресо",
Тадей Скотинський,
Ів. Черкавський.

— Блаґаю вас, пане доктор, зоперуйте мене, бо я проковтнув 50 центів.

— Що ви собі думаете, що для марних пятьдесять центів буду розтинати вам живіт?

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

YAROSLAW the WISE.

(1019—1054).

When Volodymir died, Swyatopolk, his eldest son, because of his seniority should have ascended to the throne of the Ukrainian State of Kiev, but because he was continually rebelling against his father, it was understood by all, even during Volodymir's lifetime, that Boris, the second son, should take over Kiev and become the Great Prince of Ukraine. However, at that time of Volodymir's death Boris was away warring against the Pechenegs. Swyatopolk took advantage of this fact by ascending on the throne himself and sending assassins to kill Boris. After killing Boris, he also had two other brothers assasinated — Hlib and Swyatoslaw. A third brother, Yaroslaw, who ruled the Derewlyanes, hearing of Swyatopolk's doings and fearing for his own life, in 1016 gathered an army of forty thousand men, marched to Kiev and drove Swyatopolk out who fled to king Boleslaw of Poland for aid. In 1018 he returned with the Polish king and defeated Yaroslaw, retook possession of Kiev and in return for his aid gave the Polish king many gifts, slaves, and most important of all, seceded to him all of Ukraine west of Buh River and Galicia. However, Swyatopolk did not enjoy the fruits of his misdeeds very long for as soon as the Polish king left, Yaroslaw returned and drove him out of Kiev forever.

Yaroslaw definitely became the ruler of Ukraine in 1019. His first task was to repair the ravages of the wars. This he did by repairing and beautifying the cities, building new towns, putting up new fortresses, and instilling a system of order among the people. Especially did he repair and make more powerful and more beautiful — Kiev. He built new walls and gates to the city, the most famous of which was the Golden Gate, it being covered with a layer of gold. He built the famous Church of St. Sophia to commemorete the battle fought in 1036 where he destroyed forever the wild tribes sponsored the building of many of the Pechenegs. Yaroslaw also sponsored the building of many monasteries, the most famous of which is the Pecherska Lavra situated near Kiev.

One of his most important achievements was the codifying of all of the laws of the Ukrainian State of Kiev, which hitherto were handed down by word of mouth. He organized a Supreme Court of which he was the Chief Justice with some of the Boyar nobility as his associate justices.

In 1031 with the aid of his brother Mstyslaw he recovered all of the land including Galicia which was held by Poland. Later he had his sister marry king Casimir of Poland and from then to the end of his life he lived in peace with Poland, helping her and strengthening her — to Ukraine's future detriment.

Wishing to strengthen the royal family he had his children marry royal foreign princes and kings. His son married the daughter of King Constantin Monomach of Greece; his daughter Anna married Henry I of France; another daughter married king Harald of Norway; two of his sons became princes of Germany and he himself was married to the daughter of the king of Sweden. All this shows that the Ukrainian State of Kiev at that time was one of the leading countries of Europe.

He governed Ukraine in the same manner as his father Volodymir the Great did — by distributing the various principalities to his sons. Upon approaching death he gathered his sons around him and distributed Ukraine among them in the order of their seniority. Kiev was given to his eldest son Izaslaw together with Novhorod and a few other principalities. The other sons got the balance. He bade them to live in peace with each other and appointed Izaslaw to keep order among them. Thus began the separation of Ukraine into separate states which led Ukraine to ruin.

He died on February 20, 1054, leaving as a heritage a great advance in the material and spiritual civilization of the ancient Ukrainians but resting, however, on a very unstable governmental foundation.

After Yaroslaw's death the Ukrainian nation rapidly disintegrated leaving, however, a heritage for the future Ukrainians to enjoy. The heritage being a common religion and a common language and customs which for centuries afterwards were a source of hope for an independent Ukrainian state.

Why did the State of Kiev, which was so mighty during Volodymir's and Yaroslaw's time, fall so rapidly? The answer is twofold. As Prof. Rudnitsky says — first, by applying the practice of succession to the throne, in accordance with a principle known as that of "seniority" there resulted the formation of numerous petty principalities, all rather loosely, perhaps only nominally, subject to the authority of the Great Prince of Kiev. Secondly — the Prince, his retainers, and the Boyear nobility, which graduadlly developed out of the body of retainers, were never liked by the people. The system of government as established by the princes of Kiev was based on foreign models and was inherently alien to the original social-political system of the Ukrainian people, so that the amalgamaton of these two elements was difficult. At the same time, it is very probably that if the State of Kiev had survived a longer time, the Ukrainian people would gradually have become accustomed to a constitution founded on caste and privilege. It would also have been possible, as early as the Middle Ages, for the Ukrainian people to attain a constitutional monarchy.

(Next instalment "The Decline of the Ukrainian State of Kiev".)

Добрий бизнес.

Два брати, власники пасіки, вибралися на ярмарок з бочівкою меду. День був горячий. Кінь тягнув бочівку на візку, а оба брати йшли за візком. Один з них мав 50 центів, другий був без грошей. Перший купив собі в брата склянку меду та заплатив за неї готівкою 50 центів. Другий брат, як здобув готівку, купив собі зараз у брата також склянку меду за 50 центів. Піт лився по чолі братам, тому раз-у-раз продавали собі взаїмно по склянці меду за готівку, а 50 центів мандрували з кишені до кишені. На борг не хотіли пити. Та бизнес ішов їм так добре, що заки до міста приїхали, бочівка була порожна. Якжеж счудувалися та злякалися, коли обрахували торг і показалося, що мають лише 50 центів. Чи не дивне воно! На борг не продавали, грошей не згубили, а всеж так мало вторгували.

—o—

Адвокат (до злодія): Я боронив вас як рідного сина!

Злодій: А котрий з нас ліпший злодій: я, чи ваш син?

ТАРЗАНІВ СИН.

(23)

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

У таборі чужинців один говорив горячково до другого: „Тут нема найменшого сумніву, Мальбін. Але чому старий драб не важадав нагороди? Отце мене дивує". „Є річи в світі, дорожчі серцю Араба ніж гроші". „А пімста е одною з них", відповів другий. „Не пошкодить нам попробувати сили гроша", заявив Янсен. Другий здвигнув плечима: „Не на шейка, хоча ми може потрафимо підкупити його людей"

—o—

Але підкупство не вдалося. Їм вдалося намовити до свого пляну начальника села, і цей мав доручити Меріем Шведам в означений вечір. Люди приготовлялися покидати табор, як лишень начальник села приведе дівчину. Коло півночи вони почули тупіт багато ніг. Як вони підійшли до світла огнища, Янсен побачив, що двох мущин несло мари.

—o—

Янсен тихо закляв. Чи можливо, щоби дураки принесли йому щось іншого, як те, що він собі вимовив? Носії наблизилися до білого і задержалися. „Ось вам ваше купно", один з них сказав. Вони поставили мари на землю, обернулися та пропали в темноті гущавини. На марах лежало щось укрите білим простиралом. „Він міг знати, що я хочу її дістати живу", сказав Мальбін, підносячи покривало.

—o—

На вид того, що лежало на марах, оба відступили назад і мимохіть закляли. На марах лежало тіло начальника села зі штилетом шейка в грудях... Пять мінут опісля Мурини, що несли всякі причандали для Янсена й Мальбіна, продиралися вже з ними через гущавину, правцюючи на захід. За ними йшло кільканайцять тубильців, закриваючи їх відворот.

—o—